

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.011.02.2015
P/15/076

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/076 – Realizacja przez powiatowe urzędy pracy programów specjalnych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	1. Jerzy Wasilewski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93669 z dnia 08.05.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Krzysztof Szczepaniak, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 93882 dnia 01.06.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4))
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Świdwinie ¹ , ul. Kołobrzeska 3, 78-300 Świdwin, regon 3310033836.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Lewandowska, Dyrektor PUP od 1 grudnia 2014 r., w okresie od 2 listopada 2004 r. zajmowała stanowisko Zastępcy Dyrektora. Dyrektorem PUP w okresie od 1 lutego 2003 r. do 30 listopada 2014 r. była Pani Krystyna Michalska. (dowód: akta kontroli str. 5-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności.²

Ocena ogólna

Urząd po dokonaniu analizy i diagnozy rynku pracy rzetelnie przygotował pięć programów specjalnych w latach 2011-2013 zgodnie z wymogami § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2009 r. w sprawie programów specjalnych.³ Doboru uczestników i partnerów dokonano według określonych uprzednio zasad.

Urząd podejmując się realizacji pięciu programów specjalnych pozyskał dodatkowe środki z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej w łącznej wysokości 5.060,4 tys. zł, co pozwoliło objąć aktywizacją 507 osób bezrobotnych. Programy te zrealizowano osiągając wyższe wskaźniki efektywności od założonych. Spośród osób, które ukończyły programy specjalne, 441 osób (87,0%) uzyskało po ich zakończeniu zatrudnienie w okresie do trzech miesięcy.⁴ Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla badanej grupy 60 uczestników programów w dniu kontroli wyniósł 46,7%.

Zastosowane przez Urząd instrumenty i usługi rynku pracy, a także specyficzne elementy wspierające zatrudnienie (dalej: „SEWZ”) były zgodne z prawem i regulacjami wewnętrznymi. Urząd na bieżąco monitorował realizację programów specjalnych, prawidłowo kontrolował ich realizację w zakresie zgodności z zawartymi umowami, weryfikował m.in. zasadność dokonanych wydatków

¹ Zwany dalej: „PUP” lub „Urząd”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ (Dz. U. Nr 50, poz. 401 ze zm.), dalej: „rozporządzenie MPiPS z 2009 r.”;

⁴ Także inną pracę zarobkową lub podjęło działalność gospodarczą.

podlegających refundacji. Podczas kierowania osób na odbycie stażu w dwóch przypadkach nie dostosował się do minimalnych wymogów w zakresie kwalifikacji osób, lecz nie miało to istotnego wpływu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rzetelność i prawidłowość przygotowania programów specjalnych.

1.1. Sytuacja na rynku pracy, wydatki na aktywizację rynku pracy i programy specjalne w latach 2011-2015.

Opis stanu
faktycznego

1.1.1. W latach 2011-2014 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie świdzińskim zmalała o 11,86% i wynosiła na koniec roku 4.206 osób w 2011 r., 4.150 w 2012 r., 4.255 w 2013 r. i 3.707 w 2014 r. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili w liczbie ogółem zarejestrowanych bezrobotnych odpowiednio 20,40%, 20,85%, 29,94% i 32,48%, a ich liczba wynosiła odpowiednio 1.220, 1.189, 1.274 i 1.204. W grupie bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy było odpowiednio bezrobotnych:

- do 25 roku życia - 207, 152, 135 i 134,
- powyżej 50 roku życia - 308, 338, 354 i 355,
- samotnie wychowujących co najmniej 1 dziecko do 18 lat - 227, 233, 234 i 217,
- bez wykształcenia średniego - 816, 836, 887 i 861,
- bez kwalifikacji zawodowych - 380, 372, 375 i 370,
- bez doświadczenia zawodowego - 297, 253, 254 i 265,
- kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka - 276, 280, 301 i 314,
- niepełnosprawnych - 57, 48, 67 i 59.

(Dowód; akta kontroli str. 61-62)

Według stanu na 31.03.2015 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 3.646 osób, z tego 1.105 poniżej 30 roku życia (30-) i 996 powyżej 50 roku życia (50+), którzy stanowili odpowiednio 30,31% i 27,32% ogółu bezrobotnych. Liczba długotrwale bezrobotnych wyniosła 1.226, z tego 491 bezrobotnych 30- i 572 bezrobotnych 50+ wynosiła bezrobotnych, którzy stanowili odpowiednio 40,05% i 46,66% długotrwale bezrobotnych. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub niepełnosprawne do 18 roku życia wynosiła 696 osób, w tym długotrwale bezrobotnych 419. Natomiast liczba zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych wyniosła 138, w tym 94 długotrwale.

(Dowód: akta kontroli str. 63)

1.1.2. PUP przygotował i realizował w badanym okresie programy specjalne:

- „Razem ławiej” w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2011 r. adresowany do bezrobotnych powyżej 50 roku życia, zwany dalej „programem 50+/2011”, którym objęto 292 osób, w tym 291 bezrobotnych i 1 osobę poszukującą pracy,
- „Szansa na lepsze jutro” w okresie od 31 maja do 31 grudnia 2012 r. adresowany do osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia, zwany dalej „programem 30-/2012”, którym objęto 53 osoby bezrobotne,
- „Most łączący pokolenia” w okresie od 31 maja do 31 grudnia 2012 r. adresowany do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, zwany dalej „programem 50+/2012”), którym objęto 62 osób bezrobotnych,
- „Rodzice idą do pracy” w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2013 r. adresowany do osób bezrobotnych mających na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko w wieku do 6 lat, zwany dalej „programem R/2013”, którym objęto 40 osób bezrobotnych,
- „Aktywni 50+” w okresie od 1 maja do 31 grudnia 2013 r. adresowany do osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia”, zwany dalej „programem 50+/2013”, którym objęto 60 osób bezrobotnych.

(dowód: akta kontroli str. 58-60, 142-147)

1.1.3. PUP poniósł wydatki na aktywizację rynku pracy w:

- 2011 r. w kwocie ogółem 7.384,1 tys. zł, w tym 2.874,8 tys. zł ze środków Funduszu Pracy (dalej: „FP”) naliczonych algorytmem (w tym wkład własny do programu specjalnego 372,2 tys. zł) i 2.434,0 tys. zł środki z rezerwy MPiPS na realizację programu 50+/2011,
- 2012 r. w kwocie ogółem 9.660,2 tys. zł, w tym 3.064,1 tys. zł ze środków FP naliczonych algorytmem (w tym 363,0 tys. zł wkład własny do programów specjalnych) i 1.600,0 tys. zł środki z rezerwy MPiPS na realizację programów 50+/2012 i 30-/2012,
- 2013 r. w kwocie ogółem 11.110,2 tys. zł, w tym 3.764,3 tys. zł ze środków FP naliczonych algorytmem (w tym 431,6 tys. zł wkład własny do programów specjalnych) i 1.458,0 tys. zł ze środków rezerwy MPiPS na realizację programów R/2013 i 50+/2013,
- 2014 r. w łącznej kwocie 10.347,8 tys. zł, w tym 2.175,4 tys. zł ze środków FP naliczonych algorytmem,
- w I kw. 2015 r. w łącznej kwocie 1.177,0 tys. zł, w tym 1.142,9 tys. zł ze środków FP naliczonych algorytmem.

(dowód: akta kontroli str. 46-57)

W latach 2014 - 2015 Urząd nie realizował programów specjalnych głównie z powodu zmiany sposobu wyliczania 10% limitu środków FP naliczanych algorytmem dla powiatów. Dyrektor PUP wyjaśnił, że wprowadzona nowelizacja była niekorzystna i utrudniała przystępowanie do przygotowywania programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 92)

1.1.4. Analiza akt 10 osób bezrobotnych losowo wybranych z uczestników programu 50+/2013⁵ oraz danych zawartych w systemie informatycznym SYRIUSZ wykazała zgodność danych identyfikujących osoby w zakresie posiadanego wykształcenia, doświadczenia, kwalifikacji, preferencji zawodowych, zainteresowań, barier, szkoleń, kursów, certyfikatów itp., a także dotyczących otrzymanego w ramach programu specjalnego wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 211-247)

1.2. Organizacja przygotowania programów specjalnych

1.2.1. Programy 50+/2011, 30-/2012, 50+/2012, R/2013 i 50+/2013 opracowywane były na podstawie art. 66b ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁶, przepisów *rozporządzenia MPiPS z 2009 r.* oraz zarządzeń dyrektora PUP o powołaniu zespołów 9-13 osobowych ds. przygotowania i realizacji programów specjalnych⁷. Projekty programów specjalnych zostały przygotowane według zasad ubiegania się o dodatkowe środki z rezerwy MPiPS na finansowanie/dofinansowanie programów specjalnych obowiązujących odpowiednio w 2011 r., 2012 r. i 2013 r.

Z regulaminów organizacyjnych PUP i zakresów czynności pracowników związanych z opracowaniem lub realizacją programów specjalnych, wynikało, że szczegółowe zadania z tego zakresu miał określone specjalista ds. programów specjalnych, a pozostali pracownicy mieli zapisany obowiązek współpracy z innymi stanowiskami pracy w zakresie realizowanych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 18-45)

W PUP nie było opracowanych procedur wewnętrznych w zakresie przygotowania, realizacji i monitoringu realizowanych programów specjalnych.

(dowód: akta kontroli str. 8-8a, 76-80)

⁵ W tym 7 z wybranej losowo próby 60 uczestników do badań szczegółowych.

⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 149 ze zm., zwanej dalej „ustawa”

⁷ Odpowiednio nr 5/2011 z 04.07.2011 r., nr 03/2012 z 6.03.2012 r. i nr 05/2013 z 4.03.2013 r.

Dyrektor PUP wyjaśniła „(...) obowiązujące przepisy i Starosta nie nałożyły na PUP takiego obowiązku. Powiatowy Urząd Pracy w Świdwinie przygotowując, realizując oraz monitorując programy specjalne stosował procedury zawarte w zasadach ubiegania się o dodatkowe środki Funduszu Pracy z rezerwy ministra oraz przepisy obowiązujące w danym roku. (dowód: akta kontroli str. 82)

1.2.2. Zadania związane z programami specjalnymi wykonywało:

- a) w 2011 r. - 28 pracowników etatowych oraz 5 na umowę zlecenie (3 animatorów pracy, psycholog i prawnik),
- b) w 2012 r. - 22 pracowników etatowych i 2 na umowę zlecenie (psycholog, prawnik)
- c) w 2013 r. - 21 pracowników etatowych i 3 osoby na umowę zlecenie (prawnik, psycholog, osoba prowadząca warsztaty aktywizujące),

W latach 2011-2013 zadania dotyczące programów specjalnych w zakresie :

- a) nadzoru nad realizacją programów - realizował zastępca dyrektora PUP będący jednocześnie przewodniczącym zespołu ds. programów specjalnych,
- b) przygotowania projektu, nadzoru nad realizacją, rozliczenie finansowe i sprawozdania merytoryczne - specjalista ds. programów specjalnych,
- c) rekrutacji bezrobotnych, organizacji, rozliczenia instrumentów i usług rynku pracy - pozostałe osoby w zakresie związanym z zajmowanym stanowiskiem.

Specjalista ds. programów opracowywał i wdrażał przy udziale innych pracowników PUP programy specjalne w latach 2011-2013 w ramach obowiązków zapisanych w regulaminie i zakresach czynności.

(dowód: akta kontroli str. 10-17)

W PUP nie prowadzono wyodrębnionej ewidencji analitycznej kosztów opracowania i wdrożenia programów specjalnych. Według szacunku dyrektora PUP koszty te wynosiły ogółem:

- 165.208,31 zł w 2011 r., z tego koszty obsługi administracyjnej - 9.785,51 zł, koszty zatrudnienia osób na umowę zlecenie (3 animatorów pracy, psychologa i prawnika) - 101.500 zł, koszty wynagrodzeń pracowników etatowych zaangażowanych w przygotowanie i realizację programu 50+/2011 - 53.922,80 zł, w tym obsługi zastosowanych w programie instrumentów, usług rynku pracy i elementów specyficznych - 41.441,44 zł,
- 87.829,58 zł w 2012 r., z tego koszty obsługi administracyjnej projektów 2.474,30 zł, koszty zatrudnienia osób na umowę zlecenie (psychologa i prawnika) 41.889,39 zł, koszty wynagrodzeń pracowników etatowych zaangażowanych w przygotowanie i realizację programu 50+/2012 i 30-/2012 - 45.940,19 zł, w tym obsługi programów - 31.499,03 zł,
- 133.838,35 zł w 2013 r., z tego koszty obsługi administracyjnej projektów 1.951,69 zł, koszty zatrudnienia osób na umowę zlecenie (psychologa, prawnika i 3 osób obsługujących warsztaty aktywizacyjne) - 102.000,00 zł, koszty wynagrodzeń pracowników etatowych zaangażowanych w przygotowanie i realizację programu R/2013 i 50+/2013 - 29.886,66 zł, w tym obsługi programów 15.028,37 zł.

Łączne koszty przygotowania, wdrożenia, realizacji, obsługi i monitoringu programów specjalnych bez wynagrodzeń osób zatrudnionych na umowę zlecenie wyniósł 63.708,31 zł w 2011 r., 45.940,19 zł w 2012 r., 31.838,35 zł w 2013 r. i w stosunku do środków wypłaconych w ramach realizowanych programów specjalnych (2.806.240,00 zł w 2011 r., 2.015.693,92 zł w 2012 r., 1.458.030,00 zł w 2013 r.) stanowiły odpowiednio 2,27%, 2,28% i 2,18%.

(dowód: akta kontroli str. 95-86)

1.3. Rozpoznanie potrzeb bezrobotnych w zakresie pożądaných usług lub instrumentów rynku pracy.

1.3.1. Rozpoznanie potrzeb bezrobotnych PUP i rekrutację osób do uczestnictwa w programach specjalnych przeprowadzili pośrednicy pracy i doradcy zawodowi na podstawie danych zawartych w systemie elektronicznym SYRIUSZ w trakcie opracowywania projektu programu specjalnego i dokonywania analizy rynku pracy.

(dowód: akta kontroli str. 84)

PUP sporządził analizy rynku pracy stanowiące załączniki do opracowywanych 5 programów specjalnych. Badanie ww. analiz rynku pracy wykazało, że:

- a) opracowane były na podstawie danych z lat poprzedzających w układzie:
 - charakterystyka powiatu świdwińskiego, w tym m.in. dane demograficzne, ilość działających podmiotów,
 - charakterystykę lokalnego rynku pracy, w tym analiza bezrobocia w różnych układach, analiza ofert pracy, zawodów deficytowych i nadwyżkowych, zwolnienia grupowe w podmiotach gospodarczych i poziom zadowolenia klientów z PUP na podstawie ankiet osób i przedsiębiorców,
 - diagnoza problemu, w tym uzasadnienie dla objęcia danej grupy bezrobotnych programem specjalnym,
 - uczestnicy programu, w tym sposób i kryteria wyboru uczestników programu,
 - działania programu specjalnego, w tym usługi i instrumenty rynku pracy oraz elementów specyficznych objętych programem,
- b) wszystkie analizy rynku pracy opracował specjalista ds. analiz rynku pracy przy udziale pośredników pracy, doradców zawodowych, specjalistów ds. rozwoju zawodowego, specjalisty ds. programów i specjalistów ds. aktywizacji posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie,
- c) przy opracowywaniu analiz wykorzystano dostępne badania lokalnego rynku pracy, w tym m.in. Głównego Urzędu Statystycznego, Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Szczecinie, własne kwartalne i lokalnego banku danych oraz wyniki ankiet przeprowadzonych wśród bezrobotnych oraz lokalnych pracodawców,
- d) analizy rynku pracy poprzedzające przygotowanie ww. 5 programów specjalnych sporządzono rzetelnie oraz spełniały wymogi *rozporządzenia MPiPS z 2009 r. i wytycznych MPiPS*⁸.

(dowód: akta kontroli str. 151-177)

1.3.2. PUP planował realizację programów specjalnych we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej oraz innymi pracodawcami i podmiotami. PUP zawarł porozumienia o współpracy:

- w 2011 r. z Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Świdwinie (dalej „PCPR”) oraz 6 gminnymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu przy realizacji programu 50+/2011,
- w 2012 r. - z PCPR i gminnymi ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu oraz z 28 podmiotami gospodarczymi przy realizacji programu 30-/2012 i z 22 przy realizacji programu 50+/2012,
- w 2013 r. z 4 podmiotami przy realizacji programu R/2013 i z 6 urzędami gmin z terenu działania przy realizacji programu 50+/2013.

(dowód: akta kontroli str. 178-180)

⁸ Zasady ubiegania się o dodatkowe środki z Funduszu Pracy z rezerwy MPiPS na dofinansowanie programów specjalnych w 2011 r., w 2012 r. skierowanych do osób do 30 roku życia lub powyżej 50 roku życia, w 2013 r. skierowanych do bezrobotnych rodziców posiadających na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko w wieku do 6 lat lub osób powyżej 50 roku życia

1.4. Wysokość środków na realizację programów specjalnych.

1.4.1. Pismami z dnia 18.03.2011 r., 29.02.2012 r. i 22.02.2013 r. poinformowano PUP o możliwości ubiegania się o dodatkowe środki z FP z rezerwy MPiPS i przekazano w załączeniu zasady.

Program 50+/2011

Program został podpisany w dniu 04.04.2011 r., z upoważnienia Starosty przez dyrektora PUP i określono w nim:

- wysokość środków z FP w kwocie 2.816.240 zł (13.410,67 zł/uczestnika), z tego 372.240 zł ze środków limitu (10% środków FP naliczonych algorytmem dla powiatu na 2011 r.) i 2.444.000 zł z rezerwy MOiPS;
- liczbę uczestników programu 210 bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, efektywność kosztową 15.767,74 zł/osobę i zatrudnienie 155 osób po zakończeniu, tj. 73,81% uczestników,

Program uzyskał pozytywną opinię Powiatowej Rady Zatrudnienia (dalej „PRZ”). PUP w dniu 21.04.2011 r. złożył do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie (dalej „WUP”) kompletny wniosek o dofinansowanie ze środków FP z rezerwy MPiPS na kwotę 2.244.000 zł, który zaakceptowany został w dniu 13.05.2011 r. i przekazany do MPiPS. Decyzją z dnia 01.07.2011 r. MPiPS przyznał środki z rezerwy na realizację programu w kwocie o 10 tys. zł niższej niż wnioskował PUP. Nie wpłynęło to na efekty i zakres realizacji programu, gdyż o tę kwotę ograniczono wydatki na zakup materiałów biurowych dla klubu pracy. Uaktualnioną wersję programu PUP przekazał w dniu 14.07.2011 r. do WUP i MPiPS.

(dowód: akta kontroli str. 83-84,177)

Programy 50+/2012 i 30-/2012

Programy zostały podpisane w dniu 12.03.2012 r., przez dyrektora PUP z upoważnienia Starosty. W programie 50+/2012 zapisano:

- wysokość środków z FP w kwocie 986.500 zł (15.911,29 zł/uczestnika), z tego 186.500 zł ze środków limitu na 2012 r. i 800.000 zł z rezerwy MOiPS;
- liczbę uczestników programu na 62 bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, efektywność kosztową 17.008,62 zł/osobę i zatrudnienie 58 osób, tj. 93,5% uczestników,

a w programie 30-/2012:

- wysokość środków z FP w kwocie 986.500 zł (21.445,65 zł/uczestnika), z tego 186.500 zł ze środków limitu na 2012 r. i 800.000 zł z rezerwy MOiPS,.
- liczbę uczestników programu na 46 bezrobotnych w wieku poniżej 30 lat, efektywność kosztową 21.445,95 zł/osobę i zatrudnienie 46 osób, tj. 100% uczestników,

Programy uzyskały pozytywne opinie PRZ w dniu 14.03.2012 r. PUP w dniu 13.03.2012 r. złożył do WUP kompletne wnioski o dofinansowanie ze środków FP z rezerwy MPiPS na kwoty po 800.000 zł, które zaakceptowane zostały w dniu 27.04.2012 r. PUP wystąpił z wnioskiem do MPiPS o przyznanie dodatkowych środków z rezerwy MPiPS na realizację programów w kwotach po 800.000 zł i decyzją z dnia 22.05.2012 r. MPiPS przyznał środki we wnioskowanych kwotach.

(dowód: akta kontroli str. 85-88,177)

Programy 50+/2013 i R/2013

Programy zostały podpisane w dniu 18.03.2013 r., przez dyrektora PUP z upoważnienia Starosty. W programie 50+/2013 zaplanowano:

- wysokość środków z FP w kwocie 768.000 zł (12.800,00 zł/uczestnika), z tego 90.000 zł ze środków limitu na 2013 r. i 678.000 zł z rezerwy MOiPS;
- liczbę uczestników programu na 60 bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat, efektywność kosztową 25.600,00 zł/osobę i zatrudnienie 30 osób, tj. 50,0% uczestników,

a dla programu R/2013:

- wysokość środków z FP w kwocie 690.000 zł (17.250,00 zł/uczestnika), z tego 341.630,00 zł ze środków limitu na 2013 r. i 348.370,00 zł z rezerwy MOiPS
- liczbę uczestników programu na 40 bezrobotnych mających na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko w wieku do 6 lat, efektywność kosztową 34.500,00 zł/osobę i zatrudnienie 20 osób, tj. 50% uczestników,

Programy uzyskały pozytywne opinie PRZ w dniu 20.03.2013 r. PUP w dniu 27.03.2012 r. złożył do WUP kompletne wnioski o dofinansowanie ze środków FP z rezerwy MPiPS na kwoty odpowiednio 678.000,00 zł i 348.370,00 zł, które zaakceptowane zostały w dniu 11.04.2013 r. PUP w dniu 11.04.2013 r. wystąpił z wnioskiem do MPiPS o przyznanie dodatkowych środków z rezerwy MPiPS na realizację programów i decyzjami z dnia 07.05.2013 r. MPiPS przyznał środki w kwotach odpowiednio 678.000,00 zł i 348.400,00 zł.

(dowód: akta kontroli str. 89-92,177)

1.4.2. W okresie kontrolowanym PUP wydatkował środki FP na realizowany: program 50+/2011 - ogółem w kwocie 2.806.240 zł, z tego:

- 133.271,13 zł na usługi rynku pracy (51,59% planowanych), z tego klub pracy – 33.270,83 zł (52,03%) i szkolenia zawodowe – 100.000,30 zł (62,50%),
- 2.521.468,87 zł instrumenty rynku pracy (103,76% planowanych), z tego staże - 484.346,19 zł (103,58%), prace interwencyjne - 336.153,51 zł (108,24%), środki na podjęcie działalności - 296.192,00 zł (35,78%), refundacja wyposażenia stanowisk pracy - 1.391.808,00 zł (275,50%), studia podyplomowe – 3.200,00 zł (53,34%), zwrot kosztów przejazdu – 9.769,17 zł (3,11%)
- 151.500 elementy specyficzne (100% planowanych), z tego stypendia celowe 50.000 zł, usługi animatora pracy 73.500 zł, prawnicze 13.800 zł i psychologiczne 14.200 zł,

program 30-/2012 - ogółem w kwocie 1.039.223,92 zł, z tego:

- 79.622,42 zł na usługi rynku pracy (104,08% planowanych), z tego szkolenie aktywnego poszukiwania pracy – 36.670,62 zł (99,65%) i szkolenia zawodowe – 42.951,83 zł (108,19%),
- 889.922,88 zł instrumenty rynku pracy (105,31% planowanych), z tego staże zawodowe – 19.248,47 zł (87,41%) i refundacja wyposażenia stanowisk pracy - 870.674,41 zł (105,79%),
- 69.678,59 zł elementy specyficzne (107,23% planowanych), z tego dodatek motywacyjny jako finansowe wsparcie dla uczestników programu – 46.100,00 zł (111,35%), usługi psychologiczne – 11.999,97 zł (99,99%) i usługi prawnicze – 11.578,62 zł (100,00%),

program 50+/2012 - ogółem w kwocie 923.746,08 zł, z tego:

- 223.204,51 zł na usługi rynku pracy (97,68% planowanych), z tego szkolenie aktywnego poszukiwania pracy – 45.916,61 zł (92,57%) i szkolenia zawodowe – 177.287,90 zł (99,10%),
- 627.826,49 zł instrumenty rynku pracy (92,31% planowanych), z tego staże zawodowe – 101.298,51 zł (69,00%), roboty publiczne 98.127,98 zł (139,62%) i refundacja wyposażenia stanowisk pracy – 428.400,00 zł (92,53%),
- 72.715,08 zł elementy specyficzne (107,07% planowanych), z tego dodatek motywacyjny – 54.404,28 zł (109,69%), usługi psychologiczne – 9.155,40 zł (100,00%) i usługi prawnicze – 9.155,40 zł (100,00%).

program R/2013 - ogółem w kwocie 690.030,00 zł, z tego:

- 118.000,00 zł na usługi rynku pracy (100,00% planowanych) w formie szkolenia zawodowego,
- 440.000,00 zł instrumenty rynku pracy (100,00% planowanych), z tego jednorazowe środki na podjęcie działalności 105.000,00 zł i refundacja wyposażenia stanowisk pracy – 335.030,00 zł,

- 132.000,00 zł elementy specyficzne (100,00% planowanych), z tego warsztaty aktywizujące 72.000,00 zł i dodatek motywacyjny – 60.000,00 zł,
- program 50+/2013 - ogółem w kwocie 768.000,00 zł, z tego:
- 678.000,00 zł instrumenty rynku pracy (100,00% planowanych) w formie robót publicznych,
 - 90.000,00 zł elementy specyficzne (100,00% planowanych), z tego usługi psychologiczne 15.000,00 zł, usługi nprawnicze – 15.000,00 zł i dodatek motywacyjny – 60.000,00 zł

(dowód: akta kontroli str. 142-150)

1.4.3. W realizowanych programach koszt jednostkowy na jednego uczestnika nie przekraczał 10 krotności przeciętnego wynagrodzenia w dniu rozpoczęcia programu⁹, a łączna kwota środków planowanych i poniesionych na SEWZ¹⁰ była niższa od 20% wydatków ogółem danego programu:

- program 50+/2011 - koszt jednostkowy wyniósł 9.610,41 zł/osobę przy planowanym 13.361,90 zł/osobę, a wydatki planowane i wykonane na elementy specyficzne stanowiły 5,40% ogółu wydatków,
- program 30-/2012 – koszt jednostkowy wyniósł 19.608,00 zł/osobę przy planowanym 21.445,65 zł/osobę, a wydatki wykonane i planowane na elementy specyficzne stanowiły odpowiednio 6,71% i 9,42% ogółu wydatków,
- program 50+/2012 – koszt jednostkowy wyniósł 14.899,13 zł/osobę przy planowanym 16.274,50 zł/osobę, wydatki wykonane i planowane na elementy specyficzne stanowiły odpowiednio 7,87% i 6,95% ogółu wydatków,
- program R/2013 – planowany i uzyskany koszt jednostkowy wyniósł 17.250,00 zł/osobę, a wydatki planowane i wykorzystane na elementy specyficzne stanowiły 19,13% ogółu wydatków,
- program 50+/2013 – planowany i uzyskany koszt jednostkowy wyniósł 12.800,00 zł/osobę, wydatki planowane i wykorzystane na elementy specyficzne 11,72% ogółu wydatków.

(dowód: akta kontroli str. 58-60)

1.5. Wybór form aktywizacji zawodowej bezrobotnych.

1.5.1. PUP dokonywał wyboru form aktywizacji zawodowej bezrobotnych w ramach planowanych programów specjalnych na etapie ich opracowywania, a PRZ akceptowała przedkładane przez Dyrektora PUP projekty programów i ich zmiany. W programach przedkładanych PRZ określone były formy aktywizacji bezrobotnych oraz planowana liczba uczestników oraz efektywność kosztowa i zatrudnieniowa dla poszczególnych form.

Program 50+/2011, którym planowano objąć 210 bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat lub bezrobotnych członków ich rodzin został pozytywnie zaopiniowany przez PRZ w dniu 04.06.2011 r., a jego zmianę polegającą na zwiększeniu liczby uczestników do 292 w dniu 06.09.2011 r.

Programy 50+/2012 i 30-/2012, którymi planowano objąć odpowiednio 60 i 46 bezrobotnych zostały pozytywnie zaopiniowany przez PRZ w dniu 12.03.2012 r., a ich zmiany w dniu 06.09.2012 r., które polegały na zwiększeniu liczby uczestników programu odpowiednio do 62 i 53 oraz przesunięciu środków pomiędzy programami.

Programy 50+/2013 i R/20123, którym planowano objęcie odpowiednio 60 i 40 bezrobotnych zostały pozytywnie zaopiniowany przez PRZ w dniu 12.03.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 93, 97-141,177)

⁹ Przeciętne wynagrodzenie w gospodarce w dniu rozpoczęcia realizacji ww. programów wynosiło 1.07.2011 r. - 3.466,33 zł, 31.05.2012 r. – 3.586,75 zł i 1.05.2013 r. – 3.690,30 zł

¹⁰ Którymi objęto 61 z 62 uczestników programu 50+/2012 i wszystkich uczestników 4 pozostałych programów.

1.5.2. Programy specjalne opracowane i realizowane przez PUP w latach 2011-2013 zawierały działania łączące usługi rynku pracy, instrumenty rynku pracy i SEWZ z uzasadnieniem potrzeby ich zastosowania oraz przewidywanymi skutkami dla zatrudnienia lub utrzymania miejsc pracy.

(dowód: akta kontroli str. 177)

1.5.3. Programy specjalne realizowane przez PUP zawierały następujące mierniki oceny efektywności ich realizacji:

Program 50+/2011 - wskaźnik efektywności kosztowej¹¹ 15 767,74 zł/osobę i wskaźnik efektywności zatrudnieniowej¹² 73,81% oraz mierniki oceny efektów realizacji programu i tryb dokonywania oceny dla poszczególnych usług i instrumentów, tj. uzyskanie zatrudnienia przez 63 osoby uczestniczące w stażach, 32 w pracach interwencyjnych, 20 osób na stanowiskach objętych refundacją wyposażenia/doposażenia oraz 40 osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej.

Program 50+/2012 - wskaźnik efektywności kosztowej 17 008,62 zł/osobę i wskaźnik efektywności zatrudnieniowej 93,50% oraz mierniki oceny efektów realizacji programu i tryb dokonywania oceny dla poszczególnych usług i instrumentów, tj. uzyskanie zatrudnienia przez 20 osoby uczestniczące w stażach, 16 w robotach publicznych i 22 osoby na stanowiskach objętych refundacją wyposażenia/doposażenia.

Program 30-/2012 - wskaźnik efektywności kosztowej 21 445,65 zł/osobę i wskaźnik efektywności zatrudnieniowej 100,00% oraz mierniki oceny efektów realizacji programu i tryb dokonywania oceny dla poszczególnych usług i instrumentów, tj. uzyskanie zatrudnienia przez 6 osób uczestniczących w stażach i 40 osób na stanowiskach objętych refundacją wyposażenia/doposażenia.

Program 50+/2013 - określono wskaźnik efektywności kosztowej 25.600,00 zł/osobę i wskaźnik efektywności zatrudnieniowej 50% oraz mierniki oceny efektów realizacji programu i tryb dokonywania oceny dla poszczególnych usług i instrumentów, tj. uzyskanie zatrudnienia przez 30 osób uczestniczących w robotach publicznych.

Program R/2013 - określono wskaźnik efektywności kosztowej 34.500,00 zł/osobę i wskaźnik efektywności zatrudnieniowej 50% oraz mierniki oceny efektów realizacji programu i tryb dokonywania oceny dla poszczególnych usług i instrumentów, tj. uzyskanie zatrudnienia przez 20 osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej lub zostaną zatrudnieni na stanowiskach na które zrefundowane zostaną koszty wyposażenia/doposażenia.

Tryb dokonywania oceny programów dla osób 50+ i 30- polegał na obowiązku dostarczenia zaświadczenia o zatrudnieniu dla wszystkich usług i instrumentów rynku objętych programem oraz utrzymaniu stanowiska objętego dofinansowaniem wyposażenia przez 24 miesiące lub utrzymania działalności gospodarczej przez 12 miesięcy. Natomiast w programie R/2013 tryb polegał na dostarczeniu zaświadczenia o zatrudnieniu na stanowiskach dofinansowanych na doposażenie/wyposażenie lub wydruku z ewidencji z działalności gospodarczej.

(dowód: akta kontroli str. 97-140, 177)

¹¹ kwota wydatków FP ogółem wnioskowanych na finansowanie działań przewidzianych do realizacji podzielona przez liczbę uczestników objętych programem specjalnym; którzy w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu programu uzyskują zatrudnienie, inną pracę zarobkową, podejmą działalność lub pozostaną w zatrudnieniu.

¹² stopa ponownego zatrudnienia - % uczestników objętych programem specjalnym, którzy po zakończeniu udziału w programie uzyskują zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podejmą działalność gospodarczą do ogólnej liczby uczestników.

1.6. Zasady wyłaniania i doboru uczestników programu specjalnego.

1.6.1. Po przeprowadzonej analizie lokalnego rynku pracy wspartej doświadczeniem partnerów zdiagnozowano grupę problemową dla której PUP opracowywał programy specjalne oraz dokonywał doboru uczestników następująco:

- Po określeniu grupy problemowej opracowano programy 50+/2011, 50+/2012, 30-/2012, 50+/2013 i R/2013 dla osób wobec których niejednokrotnie podejmowano próby aktywizacji zawodowej i wprowadzenia ich na rynek pracy.
- Wyłaniając uczestników programu określano w szczególności ich predyspozycje psychofizyczne, kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, ich umiejętności oraz zdiagnozowano bariery utrudniające zatrudnienie lub utrzymanie miejsc pracy.
- Nabór bezrobotnych do udziału w programie był przeprowadzony przez pośredników pracy, doradców zawodowych, liderów klubu pracy oraz specjalistów ds. rozwoju zawodowego na podstawie danych zawartych w systemie informatycznym SYRIUSZ uzupełnionych o ewentualne zgłoszenia pracodawców i samych bezrobotnych,
- Potencjalni uczestnicy programu byli zapraszani do siedziby PUP i w pierwszej fazie odbywały się rozmowy z pośrednikami pracy, a przed ostatecznym skierowaniem do określonej formy wsparcia byli obejmowani pomocą doradców zawodowych. Celem rozmów było prawidłowe rozpoznanie jej problemów oraz potrzeb oraz określenie ich predyspozycji zawodowych i psychofizycznych oraz doświadczenia zawodowego. Wszystkim uczestnikom programu opracowywano Indywidualny Plan Działania (IPD), w którym były określone dalsze ścieżki rozwoju zawodowego.

Brak rygorystycznych wymogów naboru bezrobotnych do programu wpływał na możliwość elastycznego działania Urzędu i uzyskanie lepszej efektywności zatrudnieniowej.

(dowód: akta kontroli str. 177)

1.6.2. W doborze uczestników programów PUP kierował się zasadami określonymi w opracowanych i dofinansowanych z rezerwy MPIPS programach specjalnych. W ramach programów specjalnych osoby z określonych grup problemowych obejmowano różnymi usługami, instrumentami i specyficznymi elementami rynku pracy:

Program 50+/2011 – z 292 uczestników wszystkich objęto usługami prawniczymi, animatora pracy i psychologicznymi, 119 stypendiami celowymi, 56 zajęciami w klubie pracy, 36 szkoleniem zawodowym, 114 stażem, 157 pracami interwencyjnymi, 15 dofinansowaniem podjęcia działalności, 73 refundacją doposażenia/wypo-sażenia stanowisk pracy, 1 sfinansowaniem studiów podyplomowych i 18 zwrotem kosztów dojazdu.

Program 30-/2012 – z 53 uczestników wszystkich objęto usługami prawniczymi i psychologicznymi oraz szkoleniem w zakresie aktywnego poszukiwania pracy, 52 dodatkiem motywacyjnym, 7 szkoleniem zawodowym, 6 stażami zawodowymi i 44 refundacją doposażenia/wyposażenia stanowisk pracy.

Program 50+/2012 – z 62 uczestników 61 objęto usługami prawniczymi i psychologicznymi, dodatkiem motywacyjnym, szkoleniem z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, 40 szkoleniem zawodowym, 38 stażem zawodowym, 19 robotami publicznymi i 21 refundacją doposażenia/wyposażenie stanowisk pracy.

Program R/2013 - z 40 uczestników wszystkich objęto warsztatami aktywizującymi i dodatkiem motywacyjnym, 32 szkoleniem zawodowym, 5 dofinansowaniem podjęcia działalności i 16 refundacją doposażenia/wyposażenia stanowisk pracy.

Program 50+/2013 – z 60 uczestników wszystkie osoby objęto robotami publicznymi, dodatkiem motywacyjnym, usługami prawniczymi i psychologicznymi.

(dowód: akta kontroli str. 58-60, 182-210)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Urząd po dokonaniu analizy i diagnozy rynku pracy rzetelnie przygotował programy specjalne. Dokumenty te spełniały wymogi przepisów *rozporządzenia z 2009 r.* Urząd ustalił poprawne zasady wyboru uczestników i partnerów programów.

Opis stanu
faktycznego

2. Rzetelność, prawidłowość i skuteczność realizacji programów specjalnych

2.1. Adresatami programów specjalnych realizowanych przez PUP w okresie objętym kontrolą były osoby bezrobotne, w tym 292¹³ osoby w 2011 r., 115 osób w 2012 r. i 100 osób w 2013. (dowód: akta kontroli str. 92)

2.2. Wszystkie programy specjalne obejmowały okres nie przekraczający roku budżetowego. Terminy ich realizacji opisano w pkt. 1.1.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Realizację programów rozpoczynano po otrzymaniu decyzji o przyznaniu środków.

(dowód: akta kontroli str. 142-150)

Programy 50+/2011, 30-/2012 i 50+/2012 były zmieniane przez Dyrektora Urzędu, a proponowane zmiany była pozytywnie zaopiniowana przez PRZ. W 2011 r. w ramach programu 50+/2011 zaktywizowano większą ilość osób bezrobotnych (292 osoby) oraz dokonano przesunięć finansowych na poszczególnych zadaniach. Wszelkie zmiany zostały dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz potrzeb zgłaszanych przez osoby bezrobotne. Bieżący monitoring sytuacji na rynku pracy i przebiegu realizacji programu specjalnego spowodował, że zmniejszono środki przeznaczone na:

- realizację szkoleń z zakresu umiejętności aktywnego poszukiwania pracy,.
- organizację szkoleń zawodowych,
- podjęcia działalności gospodarczej,
- zwrot kosztów przejazdu i powrotu do miejsca zatrudnienia.

Środki niewykorzystane na ww. cele przeznaczono na realizację staży, prace interwencyjne oraz na tworzenie nowych miejsc pracy w ramach refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy. Skutkiem tych zmian zwiększono liczbę uczestników objętych tymi formami wsparcia.

W 2012 r. w programie 30-/2012 zwiększono liczbę uczestników programu z 46 do 53 osób. Dokonano przesunięć finansowych na poszczególnych zadaniach oraz zwiększono budżet programu specjalnego o kwotę 52 723,92 zł, tj. o środki przesunięte z programu 50+/2012. Środki te zostały wykorzystane na wypłatę dodatków motywacyjnych, na realizację szkolenia zawodowego „spawacz TIG”, szkolenie zawodowe „podologiczno-kosmetyczne” oraz na realizację refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy.

W programie 50+/2012 dokonano przesunięć finansowych na poszczególnych zadaniach oraz zmniejszono budżet programu o kwotę 52 723,92 zł, którą uzyskano ze zmniejszenia środków na szkolenia z zakresu umiejętności aktywnego poszukiwania pracy (kluby pracy), organizacji szkoleń zawodowych, realizacji staży oraz refundacji na tworzenie/doposażenie stanowisk.

¹³ W tej liczbie jedna osoba poszukująca pracy

Modyfikacje programów specjalnych w 2012 r. były zasadne. Zaprojektowane zmiany były trafne oraz adekwatne do potrzeb zgłaszanych ze strony lokalnych pracodawców i osób bezrobotnych. Wprowadzane były na podstawie monitoringu przebiegu realizacji programów.

(dowód: akta kontroli str. 82-94, 289-300)

Liczba uczestników programów specjalnych, która wzięła udział w poszczególnych projektach oraz wielkość środków wydatkowanych w ramach projektów (łącznie z SEWZ) przedstawiała się następująco:

- na program 50+/2011, w którym uczestniczyły 292 osoby, wydatkowano łącznie 2.806,2 tys. zł, w tym 114 odbyło staże – 484,3 tys. zł, 157 prace interwencyjne – 336,2 tys. zł, 15 otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 296,2 tys. zł i 73 zatrudniono w ramach refundacji doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy – 1.391,8 tys. zł,
- na program 30-/2012, w którym uczestniczyły 53 osoby, wydatkowano łącznie 1.039,2 tys. zł, w tym 6 odbyło staże – 19,2 tys. zł i 44 zatrudniono w ramach refundacji doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy – 870,7 tys. zł,
- na program 50+/2012, w którym uczestniczyły 62 osoby, wydatkowano łącznie 923,7 tys. zł, w tym 36 odbyło staże – 101,3 tys. zł, 19 zatrudnionych było w ramach robót publicznych – 98,1 tys. zł, 21 zatrudniono w ramach refundacji doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy – 428,4 tys. zł,
- na program R/2013, w którym uczestniczyło 40 osób, wydatkowano łącznie 690,0 tys. zł, w tym 5 z nich otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 186,4 tys. zł oraz 16 zatrudniono w ramach refundacji doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy – 335,0 tys. zł.
- na program 50+/2013, w którym uczestniczyło 60 osób, wydatkowano łącznie 768,0 tys. zł, z których wszyscy zostali zatrudnieni w ramach robót publicznych – 678,0 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 97-134, 249-251)

Wszystkich uczestników programów specjalnych objęto usługami i instrumentami rynku pracy oraz SEWZ. Stwierdzono 1 przypadek niezastosowania SEWZ w stosunku do uczestnika programu specjalnego 50+/2012, dotyczący sytuacji, w której uczestnik został wykreślony z ewidencji bezrobotnych w związku z otrzymaniem świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad siostrą. W związku z wykreśleniem z ewidencji, nie było możliwości kierowania dalszej pomocy, co potwierdziła Dyrektor PUP w złożonym wyjaśnieniu.

(dowód: akta kontroli str. 182-210, 288)

2.3. Badaniem kontrolnym objęto 60 spraw¹⁴ spośród 507 osób, które ukończyły realizację programów specjalnych w latach 2011-2013. Wyboru dokonano tak by w każdym z realizowanych programów objąć badaniem wszystkie instrumenty i usługi rynku pracy proporcjonalnie do liczby uczestników.

(dowód: akta kontroli str. 181-210)

Analiza dokumentacji wykazała, że w badanym zakresie:

- na aktywizację wybranej próby 60 osób poniesiono wydatki w łącznej wysokości 839,3 tys. zł. Środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem z wyjątkiem kwot 20.000,00 zł i 10.998,63 zł nienależnie pobranych w ramach refundacji

¹⁴ Dotyczyły one: 3 osób objętych usługami klubu pracy, 11 osób objętych szkoleniem zawodowym, 11 osób odbywający staże zawodowe, 6 osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych, 4 osoby, które otrzymały środki na prowadzenie działalności gospodarczej, 14 osób zatrudnionych w ramach refundacji doposażenia / wyposażenia stanowiska pracy, 1 osoba, której sfinansowano studia podyplomowe, 2 osoby, które otrzymały zwrot kosztów dojazdu, 10 osób zatrudnionych w ramach robót publicznych.

wyposażenia stanowiska pracy przyznanych na podstawie umów nr 77/12/R z 10.10.2012 r. oraz 33/12/R z 29.09.2012 r.;

- proces wyboru uczestników programów specjalnych był zgodny z przyjętymi zasadami;
- upubliczniono informacje o możliwości korzystania ze środków finansowych służących aktywizacji bezrobotnych oraz o kryteriach stosowanych przy wyborze uczestników w ramach poszczególnych projektów programów,
- wydatkowano środki zgodnie z ich przeznaczeniem i oszczędnie;
- programami specjalnymi obejmowano w pierwszej kolejności bezrobotnych, którzy byli w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stosownie do kryteriów doboru uczestników.

(dowód: akta kontroli, str. 255-259, 287-288, 307-308)

2.3.1. W programach specjalnych realizowanych przez PUP w kontrolowanym okresie nie wyodrębniono modułów o których mowa w § 5 ust. 2 *rozporządzenia MPiPS z 2009 r.* Natomiast w ramach tych programów zastosowano po kilka SEWZ:

program 50+/2011:

- stypendia celowe dla uczestników programu przeznaczono głównie na zakup okularów, badanie okulistyczne, zakup odzieży i obuwia, leczenie stomatologiczne, zakup roweru, w celu przełamania barier w podjęciu i utrzymaniu pracy,
- usługi prawnicze,
- usługi psychologiczne,
- usługa animatora pracy, która miała na celu motywację uczestników do większej aktywności zawodowej i społecznej oraz monitorowanie ich udziału,

program 30-/2012:

- usługi psychologiczne (w tym warsztaty rozwoju osobistego)
- usługi prawnicze,
- dodatek motywacyjny pozwalający przełamać bariery utrudniające podjęcie i utrzymanie zatrudnienia, przeznaczone między innymi na: sfinansowanie kosztów dojazdu na zajęcia, do miejsca pracy, zakup odzieży, obuwia oraz okularów korekcyjnych,

program 50+/2012:

- usługi psychologiczne (w tym warsztaty rozwoju osobistego),
- usługi prawnicze,
- dodatek motywacyjny mający na celu zachęcenie osób starszych do aktywnego udziału w programie - przeznaczone między innymi na: sfinansowanie kosztów dojazdu na zajęcia, do miejsca pracy, zakup odzieży, obuwia oraz okularów korekcyjnych,

program R/2013:

- warsztaty aktywizujące: psychologiczne (zajęcia indywidualne i grupowe), doradca zawodowym (zajęcia indywidualne i grupowe), z radcą prawnym (zajęcia indywidualne i grupowe), warsztaty z zakresu kreowania wizerunku osobistego, akademia przedszkolaka,
- dodatek motywacyjny - przeznaczony między innymi na sfinansowanie kosztów dojazdu na zajęcia, do miejsca pracy oraz opieki do dzieci,

program 50+/2013:

- usługi psychologiczne skierowane były do wszystkich uczestników programu, .
- usługi prawnicze,
- dodatek motywacyjny przeznaczony między innymi na sfinansowanie kosztów dojazdu na zajęcia, do miejsca pracy, poprawę wizerunku osobistego.

(dowód: akta kontroli str. 97-141)

2.3.2. Organizacja staży.

Analizą objęto 22 sprawy na ogólną liczbę 156 (7,1%) objęte 16 umowami o zorganizowanie stażu. We wnioskach składanych w latach 2011 - 2012 organizatorzy (Pracodawcy) deklaruwali chęć zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu. Zobowiązania takie były następnie ujmowane w podpisywanych umowach, a wyniki analizy wskazały, że wywiązali się oni z tych deklaracji. W 2013 r. Pracodawcy nie deklaruwali chęci zatrudnienia po zakończeniu stażu.

Umowy o pracę obejmowały głównie okres od 1 do 4 miesięcy, każdorazowo w pełnym wymiarze godzin. Nie stwierdzono przypadków, aby bezrobotny był ponownie skierowany na staż do tego samego organizatora na tym samym stanowisku pracy, na którym wcześniej odbywał staż.

Na ogół pracodawcy nie formułowali wymagań dotyczących minimalnych kwalifikacji niezbędnych do podjęcia stażu. Na stanowiskach, na których były wymagane kwalifikacje, bezrobotni uzyskali odpowiednie przeszkolenie w ramach kursów zawodowych

W 21 przypadkach stażyści wykonywali zadania przewidziane w umowie. Skierowani bezrobotni wykonywali prace m.in. na stanowiskach: opiekun dzieci w drodze do szkoły, ogrodnik, robotnik pracy lekkiej, pomocnik sanitariusza (kierowca karetki), robotnik gospodarczy, sprzedawca, pracownik biurowy, asystent – lider osoby starszej i niepełnosprawnej, spawacz, technik archiwista, księgowy, pracownik biurowy.

W ramach kontroli i monitoringu w umowach o odbywanie stażu bezrobotnych każdorazowo na organizatora nakładano obowiązek dostarczenia kopii umowy o pracę w terminie 3 dni od jej zawarcia oraz obowiązek dostarczenia do PUP potwierdzenia zatrudnienia na drukach DRA i RCA niezwłocznie po okresie zatrudnienia osoby.

Opinie składane przez pracodawców w 11 przypadkach (50%) nie zawierały informacji o zadaniach realizowanych przez bezrobotnego, umiejętnościach praktycznych uzyskanych w trakcie stażu, o których mowa w art. 53 ust. 5 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 262-280)

Specjalista ds. aktywizacji wyjaśniła, że *„Umowa zawarta z organizatorem stażu nie daje urzędowi realnego narzędzia do wyegzekwowania wydania opinii o odbywającym staż po jego zakończeniu. Umowa co prawda przewiduje, że organizator zobowiązany jest do wydania opinii, umożliwia rozwiązanie umowy w trybie natychmiastowym w przypadku gdy organizator narusza postanowienia umowy, lecz wobec faktu, że opinię sporządza się już po odbyciu stażu, urząd nie ma wpływu na to, czy organizator stażu wywiąże się z obowiązków objętych umową. Jedyną sankcją, którą urząd może zastosować to nie zawarcie z takim organizatorem kolejnych umów o odbycie stażu.”*

(dowód: akta kontroli str. 284-285)

W 1 przypadku Pracodawca nie wydał opinii po zakończeniu stażu.

Specjalista ds. aktywizacji wyjaśniła, że *„nie wyegzekwowano od Promontex sp. z o.o. wydania opinii po zakończeniu stażu odbywanego przez Grzegorza E. z powodu jego przerwania i podjęcia pracy za granicą. W wyjaśnieniach do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy podano „W sytuacji przerwania stażu nie istnieje możliwość wydania opinii przez pracodawcę, gdyż nie został zrealizowany do końca program stażu, a w związku z tym wydania przez starostę zaświadczenia”.*

(dowód: akta kontroli str. 284-285)

Stwierdzono też 2 przypadki skierowania do odbycia stażu bezrobotnych nie spełniających minimalnych wymogów określonych przez pracodawców, co opisano szczegółowo dalej w „Uwagach dotyczących prowadzonej działalności”.

2.3.3. Szkolenia

Analizą objęto 11 spraw ze 115 (95%). Analiza dokumentacji w tym zakresie wykazała, że w przeprowadzanych każdorazowo badaniach ankietowych rozpoznawano potrzeby szkoleniowe bezrobotnych oraz ich predyspozycje zawodowe określał doradca zawodowy.

Wyboru podmiotu realizującego szkolenie dokonywano z ofert składanych przez podmioty szkoleniowe i wybierano najtańszą ofertę po przeprowadzeniu negocjacji. Umowy z podmiotami prowadzącymi szkolenia zawierały regulacje gwarantujące prawidłowy przebieg szkolenia, tj. obowiązek: przedkładania do zatwierdzenia przez PUP programu szkolenia; prowadzenia dziennika zajęć edukacyjnych z listą obecności; sporządzanie protokołów z egzaminów; prowadzenie rejestru wydanych zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia i uzyskanie kwalifikacji; bieżące informowanie na piśmie o przypadkach nieobecności osób skierowanych na szkolenie oraz wypadkach rezygnacji ze szkolenia. W umowach zapisywano prawo do dokonania przez PUP kontroli przebiegu i sposobu prowadzenia szkolenia, do uczestnictwa w ocenie końcowej osób szkolonych oraz do odstąpienia od umowy i żądania zwrotu przekazanych środków w przypadku nie wywiązywania się zleceniobiorcy z warunków umowy.

Przebieg szkolenia dokumentowany był ankietami oceniającymi kurs, listami obecności uczestników oraz sprawozdaniami z zakończenia kursu. W 8 sprawach dokumentacja zawierała protokoły z kontroli przebiegu kursu przeprowadzonych przez specjalistę ds. rozwoju zawodowego PUP.

Analizowane sprawy dotyczyły szkoleń realizowanych w ramach programów:

- R/2013 o tematyce "Kurs operator koparko-ladowarki kl. III", „Kurs kosmetyczny – wizaż i pielęgnacja urody, przedłużanie i stylizacja paznokci”, „Wykańczanie wnętrza”,
- 50+/2012 o tematyce „Asystent – Lider osób starszych i niepełnosprawnych w Domach Dziennego Pobytu”, „Opiekun osób starszych i niepełnosprawnych z elementami języka niemieckiego”, „Opiekunka dziecięca – wychowanie przedszkolne”,
- 30-/2012 o tematyce „Spawacz TIG”,
- 50+/2011 o tematyce „ABC Przedsiębiorczości – Pierwsze kroki w small businessie”, „Brukarz”

(dowód: akta kontroli str. 309-318)

2.3.4. Organizacja prac interwencyjnych

Analizą objęto 6 spraw z 157 (3,8%) obejmujących 5 umów o zorganizowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych nr UmPI/11/00¹⁵ z 5.08.2011 r., UmPI/11/0058¹⁶ z 3.08.2011 r., UmPI/11/0072¹⁷ z 4.11.2011 r. oraz UmPI/11/0084¹⁸ z 24.11.2011 r., UmPI/11/0085¹⁹ z 24.11.2011 r.

Organizatorzy robót przekazywali do PUP dokumenty wymagane w umowie w zakresie monitoringu: deklaracje ZUS DRA; kopie list obecności; kopie list płac z pokwitowaniem otrzymanego wynagrodzenia; kopie przelewów składek na ubezpieczenia społeczne; kopie zwolnień lekarskich oraz wnioski o zwrot kosztów poniesionych w danym miesiącu w związku z zatrudnieniem bezrobotnych przy pracach interwencyjnych.

Miesięczne kwoty refundacji określone były w tych samych kwotach wszystkim pacidawców i wynosiły 760 zł miesięcznie²⁰ na jednego zatrudnionego oraz składkę

¹⁵ Urząd Miasta Świdwin

¹⁶ Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Polczynie Zdroju

¹⁷ Urząd Miejski w Polczynie Zdroju

¹⁸ Urząd Gminy Rąbino

¹⁹ Specjalny Ośrodek Szkolno – wychowawczy w Sławoborzu

²⁰ Poniżej limitu określonego w art. 51 ust. 1, 3 i 4 ustawy o promocji zatrudnienia

na ubezpieczenie społeczne. W przypadku nieprzepracowania przez bezrobotnego pełnego miesiąca refundacji podlegała kwota proporcjonalna do ilości dni przepracowanych.

Pracodawcy wywiązali się z zobowiązań zatrudnienia bezrobotnych, po upływie okresu zatrudnienia w ramach robót publicznych, na co najmniej 1 miesiąc.

Zatrudnieni w ramach prac interwencyjnych wykonywali prace na stanowiskach robotnik gospodarczy (4 osoby), sprzątaczką i robotnik prac lekkich.

(dowód: akta kontroli, str. 333-340)

2.3.5. Refundacja kosztów wyposażenia/wyposażenia stanowisk pracy.

Analizą objęto 14 spraw na ogólną liczbę 154 (9,1%). Środki na wyposażenie stanowiska pracy były przyznawane na podstawie złożonych przez pracodawców wniosków oraz na podstawie zawartej umowy pomiędzy pracodawcą, a Urzędem. Oceny formalnej wniosków dokonywała czteroosobowa komisja powołana zarządzeniem nr 11/10 Dyrektora PUP w Świdwinie z dnia 7.07.2010 r. Zadaniem Komisji było dokonywanie ocen wniosków o dotacje składanych przez bezrobotnych oraz wniosków o refundację wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy składanych przez pracodawców na kartach oceny wniosków wprowadzonych zarządzeniem nr 03/10 z dnia 5.03.2010 r. Kwoty refundacji mieściły się w ramach limitu środków, a refundowane wyposażenie odpowiadało stanowiskom pracy, na których zatrudniano bezrobotnych. We wszystkich analizowanych przypadkach przed dokonaniem refundacji dokonywano kontroli Pracodawcy pod kątem zgodności zakupionego wyposażenia i organizacji stanowisk pracy. Wysokość refundacji mieściła się w określonych w przepisach limitach.

Pracodawcy zatrudnili skierowanych bezrobotnych na następujących stanowiskach: pracownik fizyczny, sprzedawca, operator maszyn i urządzeń tartacznych oraz stolarskich, pracownik obsługi prasy, ślusarz, kierowca, hartownik. W 12 sprawach pracodawcy spełnili wymóg określony w umowie i zatrudniali przyjętych bezrobotnych przynajmniej przez dwa lata.

(dowód: akta kontroli str. 341-353, 399-413)

2.3.5.1. W ramach umowy nr 77/12/R z 10.10.2012 r. Spółka z o.o. PKS w Świdwinie (dalej: PKS) nie wywiązała się z obowiązku zatrudnienia przez okres 24 miesięcy bezrobotnego w ramach umowy nr 77/12/R z 10.10.2012 r. Wartość refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy kierowcy wynosiła 18.500 zł. Z dokumentacji prowadzonej w PUP wynikało, że na powyższym stanowisku pracy zatrudniono bezrobotnego od 9.11.2012 r. do 28.12.2012 r., następnie zamiennie od 28.11.2012 r. do 31.08.2013 r. innego bezrobotnego. Pismem z 2.07.2013 r. PKS poinformował o ogłoszeniu 1.07.2013 r. przez Sąd Rejonowy w Koszalinie VII Wydział Gospodarczy upadłości PKS obejmującej likwidację majątku dłużnika. Pismem z 31.07.2013 r. Syndyk masy upadłości PKS poinformował, że żądanie zwrotu kwot umów o dofinansowanie stanowisk pracy może być dochodzone w postępowaniu upadłościowym. Pismem z 11.09.2013 r. PUP wystąpił z oświadczeniem o wypowiedzenie umowy oraz skierował wezwanie o zwrot kwoty 10.998,63 zł z tytułu nienależnie pobranej refundacji wyposażenia stanowiska pracy z terminem zapłaty 30 dni od daty pisma. W związku z bezskutecznym upływem terminu do zapłaty w dniu 29.01.2014 r. PUP zgłosił wierzytelność we właściwym sądzie. Syndyk masy upadłości pismem z 12.01.2015 r. potwierdził salda należności w łącznej kwocie 62.039,72 zł obejmujące 4 umowy w sprawie warunków i trybu refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy o nr. 77/12/R z 10.10.2012 r., 88a/12/R z 22.11.2012 r., 88b/12/R z 22.11.2012 r. oraz 89/12/R z 22.11.2012 r. Do dnia 2.07.2015 r. postępowanie upadłościowe nie zostało zakończone, a zgłoszona wierzytelność nie została zaspokojona.

(dowód: akta kontroli str. 353, 376-381)

2.3.5.2. Właściciel sklepu nie wywiązał się z obowiązku zatrudnienia przez okres 24 miesięcy bezrobotnego na stanowisku pracy, którego wyposażenie/doposażenie zostało refinansowane na podstawie umowy nr 33/12/R z 29.09.2012 r. Kwota refundacji wyniosła 20.000 zł i została wykorzystana na wyposażenie stanowiska sprzedawcy. Ze zgromadzonej w PUP dokumentacji wynikało, że Pracodawca zatrudnił bezrobotną na podstawie umowy pracę od 4.09.2012 r. do 20.12.2012 r. (która wypowiedziała umowę), następnie kolejno skierowaną bezrobotną od 21.12.2012 r. do 13.10.2013 r. (która również wypowiedziała umowę). W dokumentacji prowadzonej w PUP brak było informacji o dalszym zatrudnieniu. Pismem z 7.05.2014 r. PUP wezwał właściciela sklepu do bezzwłocznego przekazania kopii umowy o pracę zawartej z drugą skierowaną bezrobotną oraz deklaracji DRA i RCA za okres od lipca 2013 r. do października 2013 r. za poprzednią zatrudnioną bezrobotną na stanowisku sprzedawcy. Z danych PUP wynikało, że pierwsza zatrudniona zarejestrowała się w dniu 22.07.2014 r. jako bezrobotna, właściciel sklepu nie poinformował PUP o rozwiązaniu stosunku pracy. W dniu 10.09.2014 r. PUP wystosował wezwanie ostateczne do dostarczenia brakujących dokumentów dotyczących realizacji umowy 33/12/R w sprawie warunków i trybu refundacji kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy. W dniu 10.10.2014 r. PUP wysłał oświadczenie o wypowiedzeniu umowy oraz wezwanie do zapłaty kwoty refundacji w pełnej kwocie 20.000,00 zł oraz odsetek ustawowych za okres od 5.09.2012 r. do 10.10.2014 r. w kwocie 5.456,44 zł, tj. w łącznej kwocie 25.456,44 zł. W dokumentacji prowadzonej w PUP na stanowisku ds. rozwoju zawodowego brak było dalszej korespondencji.

(dowód: akta kontroli str. 353, 361-375)

Dyrektor PUP wyjaśniła, że *Postępowanie w sprawach windykacyjnych pomiędzy sądem, a dłużnikiem w imieniu PUP prowadzi wynajęta Kancelaria (...) Dnia 23.12.2014 r. dokumenty w w/w sprawie zostały przekazane do Kancelarii. Kancelaria wysłała do dłużnika dwa wezwania do zapłaty w celu ustalenia, czy dłużnik faktycznie zamieszkuje pod adresem wskazanym w dokumentach. Zwrotne potwierdzenia odbioru korespondencji powracające od dłużnika opisane były przez pracowników poczty w sposób, który nie dawał pewności, czy dłużnik nie podejmuje korespondencji, czy też nie mieszka pod adresem, co jest istotne dla potrzeb procesu. Powołanie się dłużnika na fakt, iż nie mieszka on pod adresem niweczy ewentualne skutki wystawienia klauzuli. Ponadto koszty wszczętego na tej podstawie postępowania egzekucyjnego musiałby ponieść wierzyciel, czyli PUP. Kolejne z wezwań nie zostało podjęte i w ten sposób zostało opisane, wobec czego wierzyciel uzyskał pewność, że dłużnik pod wskazanym adresem przebywa, lecz nie odbiera korespondencji. Dnia 30.06.2015r. wpłynęło pismo z kancelarii o dokonanie wpłaty 50,00 zł na konto Sądu Rejonowego w Białogardzie tytułem opłaty z wniosku o nadanie klauzuli aktowi notarialnemu. W związku z powyższym dnia 01.07.2015r. została dokonana opłata, a dnia 02.07.2015r. został wysłany do Sądu Rejonowego w Białogardzie I Wydział Cywilny wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu. Zapisy aktu notarialnego zawartego z dłużnikiem umożliwiają wierzycielowi wniesienie wniosku o nadanie klauzuli do końca sierpnia 2015 r., więc termin do dochodzenia należności od dłużnika zostanie dochowany.*

(dowód: akta kontroli str. 382-398)

2.3.6. Przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Analizą objęto 4 sprawy na ogólną liczbę 20 (tj. 20,0%). Środki na podjęcie działalności gospodarczej były przyznawane na podstawie złożonych przez bezrobotnych wniosków oraz na podstawie umowy zawartej pomiędzy bezrobotnym, a Urzędem. Wraz z wnioskiem o dotację PUP przyjmował od bezrobotnych oświadczenia o nieprowadzeniu działalności gospodarczej, a weryfikację spełnienia

tego warunku dokonywali pracownicy PUP na stanowisku ds. rozwoju zawodowego w rejestrze Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej CEIDG). Fakt podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej udokumentowano na podstawie zaświadczeń wydanych przez Naczelnika Urzędu Skarbowego potwierdzających fakt prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez podatników w wymaganym okresie 12 miesięcy oraz po przedłożeniu zaświadczeń z ZUS o zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń jako osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Wysokość dofinansowania mieściła się w przyjętych prawem limitach. Z analizy wniosków, zawartych umów oraz dokumentów rozliczeniowych wynikało, że deklarowane jak i zrealizowane wydatki były zgodne z efektami, jakim miały one służyć i były zgodne z planowanym profilem działalności gospodarczej. W ramach przyznanych środków bezrobotni podjęli działalność gospodarczą w zakresie: mobilne usługi fryzjersko – kosmetyczne, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych z wyłączeniem motocykli, projektowanie odzieży oraz dekoracja wnętrz.

Wg stanu na dzień 1.06.2015 r. z badanej grupy 4 osób, 2 z nich prowadzą w dalszym ciągu działalność gospodarczą (od 11.09.2013 r. i od 8.12.2011 r.). Jedna osoba zaprzestała wykonywania działalności gospodarczej z dniem 12.02.2015 r. i została wykreślona z rejestru CEIDG z dniem 13.02.2015 r. Z dniem 13.02.2015 r. decyzją Starosty została uznana za osobę bezrobotną, a od 22.04.2015 r. ponownie zatrudniona w ramach refundacji doposażenia stanowiska pracy w PHU PAMET w Świdwinie. Druga osoba zaprzestała wykonywania działalności gospodarczej z dniem 31.10.2013 r. i została wykreślona z rejestru CEIDG z dniem 1.11.2013 r. Decyzją Starosty została uznana z dniem 5.11.2013 r. za osobę bezrobotną.

(dowód: akta kontroli str. 354-357)

2.4. Ze sprawozdań PUP z realizacji programów specjalnych wynikało, że osiągnięte efekty realizacji programów były lepsze od zakładanych:

- program 50+ /2011 zakładano efektywność w zakresie wydatków z FP²¹ (efektywność kosztowa) w wysokości 15,7 tys. zł, osiągnięto 9,0 tys. zł, natomiast z zakładanej stopy ponownego zatrudnienia²² (efektywność zatrudnieniowa) 73,8% uzyskano 92,8% (273 osoby),
- program 30- /2012 z zakładanej efektywności kosztowej w wysokości 21,4 tys. zł osiągnięto 16,1 tys. zł, a z zakładanej efektywności zatrudnieniowej 100,0% uzyskano 100,0% (53 osoby),
- program 50+ /2012 z zakładanej efektywności kosztowej w wysokości 16,8 tys. zł osiągnięto 12,9 tys. zł, a z zakładanej efektywności zatrudnieniowej 93,5% uzyskano 93,5% (58 osób),
- program R/2013 z zakładanej efektywności kosztowej w wysokości 34,5 tys. zł osiągnięto 25,6 tys. zł a z zakładanej efektywności zatrudnieniowej 50,0% uzyskano 67,5% (27 osób),
- program 50+ /2013 z zakładanej efektywności kosztowej w wysokości 25,6 tys. zł osiągnięto 25,6 tys. zł, a z zakładanej efektywności zatrudnieniowej 50,0% uzyskano 50,0% (30 osób).

(dowód: akta kontroli str. 64-67, 97-141)

Analiza efektywności zatrudnieniowej na wybranej losowo próbie 60 uczestników²³ objętych usługami, instrumentami rynku pracy i SEWZ ogółem oraz w ramach

²¹ Kwota wydatków FP ogółem wnioskowanych na finansowanie działań przewidzianych do realizacji podzielona przez liczbę uczestników objętych programem specjalnym, którzy w trakcie lub w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu programu uzyskają zatrudnienie, inną pracę zarobkową, podejmą działalność lub pozostaną w zatrudnieniu.

²² Procent uczestników objętych programem specjalnym, którzy po zakończeniu udziału w programie uzyskają zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podejmą działalność gospodarczą do ogólnej liczby uczestników.

²³ Badaniem objęto 60 losowo wybranych spraw w ramach programów specjalnych, proporcjonalnie do liczby osób, które ukończyły daną aktywizację (507 osób).

poszczególnych programów realizowanych przez PUP wykazała, że wskaźnik efektywności zatrudnieniowej dla:

- 60 uczestników wszystkich 5 programów wyniósł ogółem w okresie do 3 miesięcy od zakończeniu programu 71,7%, w okresie podwojonym – 58,3% i w dniu 1.06.2015 r. – 46,7%,
- 25 uczestników programu 50+/2011 wyniósł po zakończeniu programu 80,0%, w okresie podwojonym – 56,0% i w dniu 1.06.2015 r. – 60,0%,
- 8 uczestników programu 30-/2012 wyniósł po zakończeniu programu 50,0%, w okresie podwojonym – 62,5% i w dniu 1.06.2015 r. – 62,5%,
- 12 uczestników programu 50+/2012 wyniósł po zakończeniu programu 83,3%, w okresie podwojonym – 83,3% i w dniu 1.06.2015 r. – 16,7%,
- 8 uczestników programu R/2013 wyniósł po zakończeniu programu 75,0%, w okresie podwojonym – 62,5% i w dniu 1.06.2015 r. – 75,0%,
- 7 uczestników programu 50+/2013 wyniósł po zakończeniu programu 57,1%, w okresie podwojonym – 66,7% i w dniu 1.06.2015 r. – 33,3%.

(dowód: akta kontroli str. 306)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Mierniki jednostkowe efektywności kosztowej zawarte w sprawozdaniach Urzędu z realizacji 3 programów specjalnych realizowanych w latach 2011 – 2012 były niższe od faktycznych, gdyż nie zawierały środków własnych poniesionych przez PUP (ze środków FP naliczonych algorytmem). Wskaźniki zostały wyliczone jako iloraz środków z rezerwy MPiPS i liczby uczestników, którzy uzyskali zatrudnienie po udziale w programie.

Specjalistka ds. programów wyjaśniła, że wyliczając efektywność kosztową programów 50+/2011, 30-/2012 i 50+/2012 zastosowała definicję efektywności kosztowej zgodną z zasadami ubiegania się o dodatkowe środki FP sformułowaną przez MPiPS, a sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z załącznikiem nr 5 do Zasad obowiązujących w latach 2011 i 2012.

(dowód: akta kontroli str. 248-254)

2. Stwierdzono 2 przypadki skierowania do odbycia stażu bezrobotnych nie spełniających wymogów określonych przez pracodawców:

- a) 1.08.2012 r. skierowano do odbycia stażu na stanowisku spawacza bezrobotnego²⁴, który posiadał wykształcenie podstawowe bez zawodu, a pracodawca²⁵ określając minimalne kwalifikacje wymagane do odbycia stażu podał oprócz ukończonego kursu spawacza m.in. wykształcenie zawodowe.

Specjalistka ds. aktywizacji w powyższej sprawie wyjaśniła, że „W konkretnym przypadku Pana M.K., zbiegło się wiele niesprzyjających podjęciu pracy warunków. Otóż była to wówczas osoba młoda w wieku 24 lat, bez wykształcenia zawodowego oraz bez doświadczenia zawodowego. Wcześniejsze próby aktywizacji skończyły się niepowodzeniem. Uczestnictwo w programie specjalnym w postaci szkolenia zawodowego, szkolenia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy oraz stażu zawodowego było uzasadnione. Przed skierowaniem na szkolenie zawodowe w zawodzie spawacz, doradca zawodowy rozmawiał z każdym z kandydatów na szkolenie, osoby te wykonywały również test predyspozycji zawodowych i Pan M.K. wypadł pozytywnie. Ukończył kurs spawacza z wynikiem pozytywnym a więc podstawowe wymogi związane ze stażem w zawodzie spawacz spełnił

²⁴ Nr ewidencyjny bezrobotnego 290109/0003

²⁵ Promontex Spółka z o.o. w Koszalinie

i posiadał. Brak wykształcenia zawodowego w tym momencie pracodawcy nie przeszkadzał.

(dowód: ata kontroli str. 277-279, 282-285)

b) 3.08.2011 r. skierowano do odbycia stażu na stanowisku pomocnika sanitariusza bezrobotnego²⁶, który nie posiadał przeszkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Pracodawca²⁷ określając wymagania dotyczące osób odbywających staż podał m.in. „przeszkolenie w zakresie 1-ej pomocy”.

Specjalistka ds. aktywizacji w powyższej sprawie wyjaśniła, że „urząd skierował bezrobotnego do odbycia stażu, ponieważ organizator stażu wyraził zgodę na zawarcie umowy. Organizator stażu wskazał we wniosku imię i nazwisko bezrobotnego, którego chce przyjąć na staż. Organizator stażu w trakcie jego trwania przeszkolił bezrobotnego w zakresie pierwszej pomocy.”

(dowód: akta kontroli str. 267-268, 281, 284)

W sprawozdaniu z odbytego stażu oraz opinii pracodawcy podano, że bezrobotny w ramach stażu pracował jako kierowca karetki, tj. w innym zawodzie niż określono w umowie o odbywanie stażu nr UmSTAZ/11/0123 z 3.08.2011 r.

Specjalistka ds. aktywizacji wyjaśniła, że „sprawozdanie i opinię sporządza się po odbyciu stażu, urząd nie ma wpływu na to czy organizator wywiąże się z obowiązków objętych umową. Jedyną sankcją, którą urząd może zastosować to nie zawarcie z takim organizatorem kolejnych umów o odbycie stażu.”

(dowód: akta kontroli str. 267-268, 281, 284)

Ocena częściowa

Urząd zrealizował wszystkie programy specjalne i uzyskał wyższą od zakładanej efektywność zatrudnieniową. Zastosowane instrumenty, usługi rynku pracy i SEWZ były zgodne z prawem i regulacjami wewnętrznymi. Środki z rezerwy MPiPS wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

3. Monitorowanie i kontrola realizowanych programów specjalnych

3.1. W PUP nie było wewnętrznych procedur (pisemnych) w zakresie realizacji programów specjalnych i monitoringu ich wyników. W celu zapewnienia zgodności i prawidłowości realizowanych programów specjalnych z założeniami i celami wcześniej zatwierdzonymi, Urząd prowadził działania kontrolne polegające na monitoringu bieżącym, w trakcie którego oceniano skuteczność poszczególnych działań oraz sposób ich realizacji oraz monitoring końcowy, podczas którego sprawdzono czy określone cele zostały zrealizowane. Na bieżąco oceniano postęp realizowanych działań i ich efektywność oraz prawidłowe wydatkowanie środków.

W przypadku jednorazowych środków udzielanych na podjęcie działalności gospodarczej Urząd kontrolował na miejscu prowadzenie działalności oraz weryfikował dokumenty potwierdzające: rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej; zakupy (faktury, rachunki, dowody wpłat); adekwatność poniesionych wydatków. Sprawdzał również zaświadczenia z ZUS o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz zaświadczenia z urzędu skarbowego o prowadzeniu działalności gospodarczej.

W przypadku staży PUP obejmował kontrolę listy obecności, kontaktował się z pracodawcami i stażystami, sprawdzał dostarczanie wymaganych dokumentów, kontrolował prawidłowość przebiegu zawartych umów w miejscu odbywania stażu.

W przypadku doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy Urząd obejmował kontrolę prawidłowości przebiegu zawartych umów w miejscu wykonywania pracy oraz monitorował utrzymanie stanowiska pracy na podstawie składanych dokumentów rozliczeniowych tj. deklaracji ZUS RMUA i list płac. Na bieżąco

Opis stanu
faktycznego

²⁶ Nr ewidencyjny bezrobotnego 270105/0003
²⁷ NZOZ ANA-LEK ze Świdwina

weryfikowano dokumenty finansowe (faktury, rachunki itp.) potwierdzające poniesione koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy oraz umowy o pracę i świadectwa w terminie 30 dni od złożenia wniosku o refundację.

(dowód: akta kontroli str. 97-141, 262-280, 309-318, 333-357)

3.2. Obowiązek sprawowania kontroli realizacji programów i monitoringu ich efektów należał do specjalistki ds. programów, która w sprawie sposobu sprawowania kontroli realizacji programów specjalnych oraz monitoringu jego efektów wyjaśniła, że „na bieżąco współpracowałam z działami merytorycznymi odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych form wsparcia, a także z działem finansowo-księgowym. Postęp rzeczowy oraz finansowy poszczególnych działań, efekty podjętych działań monitorowałam na bieżąco. Głównym źródłem kontroli i monitoringu to: system SYRIUSZSTD, raporty wygenerowane z systemu SYRIUSZ STD, zestawienia Instrumenty Rynku Pracy oraz Aktywizacja rynku pracy - realizacja programów rynku pracy przygotowywane przez Specjalistę ds. analiz rynku pracy. W/w zestawienia były sporządzane na podstawie częściowych sprawozdań z działań merytorycznych oraz działu finansowo-księgowego. W 2011 r. za kontrolę oraz monitoring programu specjalnego odpowiedzialni byli także Animatorzy Pracy (3 osoby). Byli nimi etatowi pracownicy urzędu, którzy wystąpili do pracodawcy z wnioskiem o udzielenie urlopu bezpłatnego na okres zatrudnienia w programie. Animatorzy Pracy opracowali tabele, które zawierały informacje na temat uczestników programu specjalnego. W latach 2012-2013 również opracowałam tabele zawierające informacje na temat beneficjentów programów specjalnych. Zestawienia uzupełniałam na bieżąco po konsultacjach z działami merytorycznymi. Umożliwiały one ocenę postępu realizacji zaplanowanych działań.”

(dowód: akta kontroli str. 252-253)

3.3. Analiza danych dotyczących instrumentów rynku pracy zastosowanych w badanych 5 programach specjalnych wykazała rzetelność sporządzanych sprawozdań w zakresie ich wykorzystywania. Wykazane w sprawozdaniach kwoty poniesionych wydatków zgodne były z kwotami z zestawień obrotów sald sporządzonych na podstawie danych ewidencji finansowo - księgowej PUP w prowadzonej w programie FK3301R Systemu SYRIUSZ: 32160. Dane dotyczące liczby uczestników programów specjalnych, liczby osób objętych poszczególnymi instrumentami prezentowane w sprawozdaniach z realizacji programów specjalnych były zgodne z danymi zawartymi w dokumentacji prowadzonej na stanowiskach pracowników merytorycznych (pośredników pracy, doradców zawodowych, liderów Klubu Pracy, specjalistów ds. rozwoju zawodowego, specjalistów ds. aktywizacji, pośredników pracy) oraz z danymi zgromadzonymi w systemie SYRIUSZ. Przebieg realizacji programów był analizowany przez specjalistkę ds. programów, która w ramach obowiązków prowadzenia nadzoru nad realizacją, rozliczeń finansowych oraz sprawozdań merytorycznych scalała informacje dotyczące realizacji programów i dokumentował ten proces w formie zestawień i notatek. Sprawozdania z realizacji prezentowanych w powyższej tabeli programów specjalnych zostały sporządzone rzetelnie na podstawie prowadzonej w PUP dokumentacji i zawierały dane wynikające z faktycznej realizacji programów.

(dowód: akt akontroli str. 414-416)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Urząd zapewnił bieżące monitorowanie realizacji programów specjalnych, prawidłowo kontrolował ich realizację oraz zasadność dokonanych wydatków podlegających refundacji. Sprawozdania z realizacji programów specjalnych zawierały rzetelne dane.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia 13 lipca 2015 r.

Kontroler
Jerzy Wasilewski
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....

.....